

Heiki Vilep

60 juttu

juubelikogumik



2020
Tartus



Autoriõigus teosele © Heiki Vilep
www.vilep.com

ISBN: 978-9916-4-0175-0

Illustreerinud: Ott Vallik, Marja-Liisa Plats, Pille Tammela,
Kristina Viin, Ruudu Remmelgas, Priit Rea,
Heiki Ernits, Albert Gulk, Urmas Nemvalts

Kujundanud: Heiki Vilep

Küljendanud: Margus Nõmm

Kirjastanud : Jutupesa Kirjastus

Matemaatikast

Uuendatuna raamatust „Pesamuna kõneaabits”

Ott ja Miia mängisid kooli. Parasjagu oli käimas matemaatika tund ja Ott oli õpetaja.

Miia istus kõõgilaua taga ja kõigutas lustakalt jalgu.

“Õpilane Miia! Palun loe mulle ette numbrid ühest kümneni!”

Miia lugeski: „Üks, kaks, kolm, viis, seitse, üheksa, palju.”

“No, kuule!” noomis Ott. “Niimoodi sa küll rikkaks ei saa! Õige ärimees peab numbreid une pealt teadma!”

“Ma ei tahagi ärimeheks saada,” vastas Miia, “ma tahan hoopis printsessiks! Printsessidel on niigi raha nagu putru!”



Kiilakas

Uuendatuna raamatust „Pesamuna kõneaabits”

Miia seisis suure peegli ees ja kammis pead. Tal olid ilusad pikad ja heledad juuksed.

„Ma olen vist päris ilus?” küsis ta vend Oti käest.

Ott seisis Miia kõrvale. Temal olid lühikesed juuksed.

„Mina olen vist ka enam-vähem?”

Nüüd seisis nende taha vanaisa. Temal ei olnud üldse juukseid. Tema pealagi läikis lõbusalt.

„Aga mina?” küsis vanaisa.

„Sina oled lihtsalt kiilakas!” arvas Ott.

„Sul on nii ilusad läbipaistvad juuksed!” kiitis Miia. Vanaisa tegi Miiale hästi suure ja sooja kalli.



Sünnipäevasoov

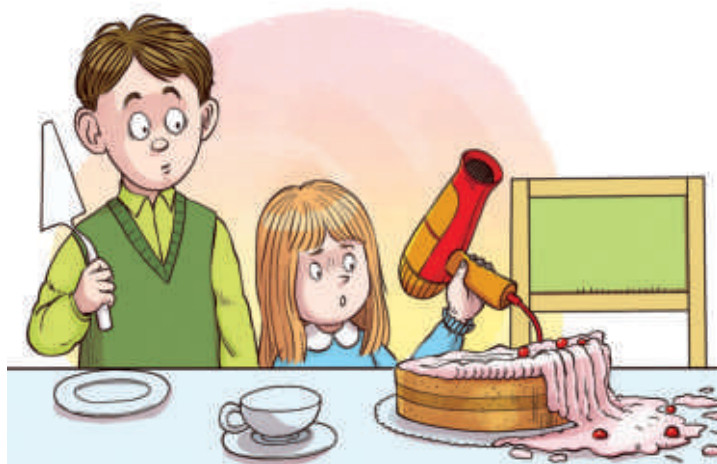
Uuendatuna raamatust „Pesamuna kõneaabits”

Miial oli sünnipäev. Laual oli suur tort ja sellel viis küünalt. Ümber laua istus pere – ema, isa, vanaema, vanaisa, Miia ja Ott.

„Kuidas küll puhkuda kõik küünlad korraga ära, et sünnipäevasoov kindlasti täituks?” mõtles Miia.

Ott teadis. Ta tõi fööni ja pistis juhtme seinä. Miia suunas fööni küünalde peale. Küünlad kustusid ära küll, aga lendasid kõik koos sefiiriga laiali. Üks küünal lendas vanaema soengu sisse, teine maandus isale kraevahelale, kolmas potsatas salatikaussi ja neljandaga sai pihta kass Eedi. Lisaks olid kõik kohad sefiiri täis. Miia pani silmad kinni ja soovis oma sünnipäevasoovi:

„Palun targemat venda!”



Patareidega politseinikud

Uuendatuna raamatust „Pesamuna kõneaabits”

Miial oli robot nimega Robi. Robi oskas käsi liigutada ja tema pealael vilkus lamp. Robi töötas patareidega. Selja peal oli Robil lüliti. Lülitist sai teda käima panna. Miia kutsus robotit vilkuva lambi pärast politseinikuks. Oti ja Miia onu oli ka politseinik. Ükskord tuli onu neile kül-
la. Isa ja onu rääkisid kaua köögis juttu. Muudkui rääkisid ja rääkisid. Isa käis vahepeal vetsus ja onu jäi sel ajal magama. Kui isa vetsust tuli, laiutas ta käsi ja kehtas õlgu. Siis läks Miia onu selja taha ja hakkas lüliti otsima. Onu ärkas kõdi peale üles. Nähes Miia käes robotit, sai ta asjast aru ja tänas Miiat:

„Aitäh, et sa mu jälle sisse lülitasid!”

„Sa peaksid oma patareid ära vahetama,” soovitas Miia.



Nohu

Uuendatuna raamatust „Pesamuna kõneaabits”

Nohu oli tulnud majja. Otil oli nina täitsa kinni. Ta oli korralikult külma saanud. Emme pani Otile sokid jalga ja salli kaela. Nüüd pidi Ott teki all olema.

Miia pani teekannu pliidile. Emme pistis Otile kaenla alla kraadiklaasi ja see näitas kõrget palavikku. Ott oli kuum nagu teekann. Emme andis pojale tableti. Ott ei tahtnud tabletti alla neelata. Tablett oli kole mõru. Korraga hakkas teekann pliidil vilistama. Miia vaatas kordamööda teekannu ja venda, siis jälle teekannu ja siis jälle venda. Ta hõikas ehmunult vennale:

„Ott, söö ruttu tablett ära, muidu lähed ka keema!”



Tuletõrjuja

Uuendatuna raamatust „Pesamuna kõneaabits”

Ott ja Miia istusid televiisori ees. Nad vaatasid filmi tublist tuletõrjajatest. Tuletõrjujad päätsid inimesi tulest ja olid väga vaprad.

„Tead, ma tahan ka tuletõrjuja olla!” ütles Miia.

„Aga meil pole ju midagi kustutada,” vastas Ott.

Miia käis kõik toad läbi ja nägi lõpuks rõdul vanaisa kiiktoolis istumas. Vanaisa tõmbas mõmisedes piipu ja piip ajas päris tublisti tossu välja.

Miia täitis suure mummulise kruusi veega ja suundus rõdule. Ta valas kogu vee vanaisa piibu peale. Vanaisa silmad läksid suureks nagu öökullil. Miia põgenes igaks juhuks kööki. Ta hõikas veel üle öla:

„Ma olen tuletõrjuja!”



Õhuloss

Raamatust „Nõiutud linn”

Elas kord väike poiss, kes tahtis väga saada muinasjuttude väljamõtlejaks. Ta elas koos ema ja isaga täiesti tavalises linnakeses, täiesti tavalises majakeses ja midagi muinasjutulist tema igapäevaelus ei toimunud.

Vaatamata sellele armastas väike poiss üle kõige maailmas unistada. Tema unistused olid nii suured, et ei kippunud kuidagi tema väikesesse peakesse ära mahtuma.



Ta unistas hommikul ärgates, unistas söögilauas, unistas õues mängides ja eriti õhtul magama jäädes. Tema unistustes olid kõik inimesed head ja elasid ühtemoodi

hästi. Nad naeratasid hommikul ärgates ja ei öelnud kunagi üksteisele halvasti. Keegi ei olnud kellegi peale kade ja kõigil lastel olid issid ja emmed olemas.

Väikese poisi ema ja isa ütlesid talle kohe päris tihti:

„Miks sa, pojake, muudkui neid õhulosse ehitad? Ümberringi on niigi palju huvitavat ja kõik see on päris!“

Suured inimesed nimetasid väga suuri unistusi õhulosside ehitamiseks, sest igaüks saab ju aru, et õhust ei saa mitte kui midagi ehitada. Isegi liivast lossid ei ole küllalt tugevad, mis siis veel õhulossidest rääkida.

Nii ei osanudki väikene poiss vastata, miks ta neid õhulosse ehitab. Ta ei teadnud seda ju isegi.

Aeg möödus ja poiss kasvas suuremaks. Peagi hakkas ta käima koolis tarkust omandamas. Ta oli valinud endale koha tagumises pingis, sest seal segati teda tema unistamise juures kõige vähem.

Klassikaaslased narrisid teda mõnikord sellepärast ja õpetajagi vangutas ikka ja jälle murelikult pead:

„Kallis laps, miks sa muudkui neid õhulosse ehitad? Tule ikka vahepeal maa peale ka tagasi!“

Poisile aga ei mõjunud miski. Hoopis vastupidi. Nüüd hakkas ta lisaks unistamisele ka oma unistusi üles kirjutama. Ta tegi igast oma unistusest väikese jutukese ja pani kõik hoolikalt vihikusse kirja. Vihikud peitis ta kodus sügavale lauasahtlisse ära.

Ühe jutukese pealkirjaks oligi saanud „Õhuloss“. Ja mida rohkem teda selle õhulosside ehitamisega narriti, seda pikemaks ja ilusamaks ta oma õhulossi juttu kirjutas.

Aeg aga muudkui möödus ja nii sirgus lõpuks väike-



sest poisist suur mees. Ta võttis endale naise ja nad elasid õnnelikult koos.

Lõpuks sündis nende perre tilluke armas tüdrukutirts, paari aasta pärast veel teinegi ja mõne aja pärast tagatipuks veel poeg ka. Kõik olid õnnelikud ja kõik paistis justkui korras olevat. Peale ühe asja – pereisa unistas ka suure mehena ikka edasi oma suuri unistusi ja muudkui ehitas õhulosse.

Ükskord, ühel ilusal päeval, ütles talle tema enda naine: „Kuule, mees, kui kaua sa kavatsed neid õhulosse ehitada? Otsi endale mõni korralik töö nagu kõikidel tavalistel inimestel on!“

Mees aga tundis, et ta ei saa ilma oma unistusteta elada. Ta võttis õhtuti salaja sahtlist oma õhulossi jutu ja muudkui kirjutas ja kirjutas seda edasi.



Lapsed aga kasvasid ja hakkasid ühel heal päeval enne magamajäämist issilt unejuttu nõudma.

„Issi, räägi meile oma unistustest!”

„Issi, kas õhulossid on päriselt ka olemas?”

„Issi, loe meile oma sahtlist midagi ette!”

Kõigepealt hakkas unejutte nõudma vanim tütar, siis mõne aja pärast nooremgi ja lõpuks ei halastanud ka til-luke poeg.

Nüüd oli mehel vähemalt keegi, keda tema unistused huvitasid. Ta istus lastele voodiservale ja muudkui rääkis. Teiste juttude hulgas rääkis ta ka juttu suurest õhulossist, kus keegi mitte kunagi mitte kellelegi haiget ei tee ja kuhu mitte keegi sisse ei saa, keda sisse lasta ei taheta.

Õhuloss oli hiigelsuur ja seal oli mitusada tuba. Igas toas elas mõni muinasjutt või luuletus ja igas toas oli palju-palju mänguasju.



Õhulossis olid olemas üldse kõik asjad maailmas, mida ühele inimesele vaja võis minna.

Mööda pikki koridore jooksid muinasjututegelased – akende taga askeldasid päkapikud, lae all lendlesid haldjad ja uste vahelt piilusid kõikvõimalikud muinasjutuloomad.

Okasroosike laulis siseaias mitme peaga lohele une-
laulu ja väike prints hüples vallatult ringi, Gulliver ajas
lambi seest välja vonkleva džinniga juttu ja väike Mukk
tuiskas oma naljakate sussidega teiste vahel edasi-tagasi.

Mida rohkem issi oma lastele õhulossist rääkis, seda
selgemaks muutusid lossi piirjooned ja seda tugevamaks
tema väravad.

Õhulossi väravatest ei pääsenud sisse ükski vaenlane
ja seal oli alati hea ja soe olla. Taevas õhulossi kohal oli
alati pilvitu ja õhulossi aias laulsid imelised linnud oma
imelisi laule.

Pikapeale hakkasid lapsed õhulossi unes nägema ja har-
jusid unenägudes seal käima. Nad mängisid seal igasugu
mängusid ja kolasid ühest muinasjututoast teise. Lõpuks
sai õhuloss nende kõige lemmikumaks kohaks üldse.

Issi muudkui jutustas ja jutustas, kuni lõpuks kasvasid
lapsed nii suureks, et enam unejuttu kuulata ei tahtnud.
Nende isa ja ema jäid aga järjest vanemaks ja vanemaks,
kuni tuligi kätte aeg, mil isa jäi haigena voodisse. Tema
lauasahtel oli täis muinasjutte ja õhuloss hõljus tema
mõtetes. Temast unistus oli täitunud ja temast oli saanud
muinasjuttude väljamõtteleja.

Nüüd aga lebas ta haigevoodis ja arutles:

„Mida ma siis elus tegelikult ära olen teinud? Ma ei
ole ju tõepoolest mitte kui midagi muud teinud, kui ainult
õhulossi ehitanud!“ Selle mõttega surigi isa ühel hämaral
sügisõhtul ära.

Kõigist tema kolmest lapsest kasvasid tublid inime-
sed. Keegi neist ei ehitanud õhulosse. Kõik kolm käisid

korralikult tööl, elasid suures uhkes linnas ja suures uhkes majas.

Ainult siis, kui mõnikord oli südamel väga-väga raske ja kõik maailma hädad tundusid nende kallale tulnud olevat, siis panid nad silmad kinni ja põgenesid oma isa ehitatud õhulossi. Nad sulgesid rasked väravad, et keegi ei pääseks nende rahu rikkuma ja kuulasid lossiõues imeliste lindude laulu. Veel kolasis nad ringi lõpututes lossitubades ja kuulasid oma isa kirjutatud ilusa lõpuga muinasjutte.

Nii said lapsed alles palju aastaid hiljem aru, et isa ehitatud õhuloss oli neile kõige tugevam kindlus maailmas.



Pugeja

Raamatust „Kurjajuurikas, Kitupunn ja Pugeja”

Eeviga juhtus uskumatu lugu. Ta ärkas hommikul ime-liku tunde peale. Sellise tunde peale, nagu oleks keegi tema sisse pugenud ja kusagile paremale poole rinnakorvi ennast elama sättinud.



„Emme!” hõikas Eevi. „Eeemmmeee!”

Emme tuli ehmunud ilmel ukse peale.

„Mis lahti, kullake?”

„Tead, keegi on mu sisse pugenud!”

„Mis sa ajad!” lõi ema käega. „Tõuse nüüd üles, aeg on kooli minna!”

Eevi aga ei saanudki imelikust tundest lahti. Ta vahtis tunnis aknast välja ja muudkui mõtles tema sisse pugenud olevuse üle.



„Kes ta on ja mida ta minust tahab?”

Korraga, eneselegi ootamatult, ütles ta pinginaaber Maiale: „Küll sul on ilusad juuksed!”

Maia naeratas kohmetult ja kohendas soengut. Varem ei olnud Eevi talle lihtsalt niisama meelitusi öelnud.

„Noojah,” venitas Maia. „Eks ma ikka hoolitsen ka nende eest.”

Jõudis kätte matemaatika tund. Eevi ei olnud matemaatikas eriti tugev ja mõnikord isegi kartis veidi. Kui ta klassi sisenes, astus ta jälle eneselegi ootamatult õpetaja juurde ja lausus mesimagusalt:

„Küll te näete täna hea välja!”

See oli juba enam kui veider. Eevi ei saanud aru, mis temaga toimub. Meelituste ütlemine oli iseenesest ju kena, aga niimoodi, ilmaasjata ja põhjusega, polnud ta enne meelitusi loopinud.

Kui õpetaja Eevi tahvli ette kutsus, ei saanud tüdruk ülesande lahendamisega hakkama. Ta oli küll koos isaga kodus õppinud, aga nii kui uus tundmatu ülesanne tuli, oli kõik õpitu jälle nagu peast pühitud.

„Mis me sinuga siis teeme?” vaatas õpetaja Eevit ülevalt alla. Tema silmad olid pisut vidukil, kui ta lõpuks lausus: „Panen sulle siiski kolme ära, kuna sa väga püüdsid.” Ja panigi kolme.

„Vedas!” arvasid kõik. Eevi aga hakkas mõistma, et asi võis olla hoopis tunni alguses lausunud meelituses. Korraga oli talle kõik selge – ta oli pugenud. Ta oli pugeja!

Pikapeale jättis Eevi pugemissoovile vastupunnimise järele ja puges täitsa vabalt. Ta puges klassi kõige ilusama-



tele ja soositumatele tüdrukutele, pugese poistele, õpetajatele ja isegi oma vanematele. Pugemine tuli eriti hästi välja siis, kui midagi vaja oli või selleks, et halba ära hoida.

Vahepeal paranes tema õppeedukus tublisti, kodus oli ta „pailaps” ja kaaslaste silmis püüdlik ning sõbralik.

Salaelanik tema paremas rinnakorvis aga ei piirdunud sellega. Ta tahtis aina rohkem ja rohkem, kuni lõpuks hakkasid Eevi liialdatud ja ülearused meelitused juba kõiki tüütama.

„Ma olen teid alati imetlenud, eriti teie oskust mängleva kergusega kõige raskemaid ülesandeid lahendada ja seda, kuidas te oskate lapsi õiglaselt hinnata,” ütles Eevi ühel päeval matemaatikaõpetajale. Neil pidi sel päeval olema matemaatikas kontrolltöö. Õpetaja ohkas raskelt, lõi silmad maha ja vastas tüdinult mokaotsast:

“Olgu, olgu! Mine nüüd oma kohale ja näita enda ülesannete lahendamise oskust!”

Peagi hakati teda kõva häälega pugejaks hüüdma.



„Pugeja!” narrisid klassikaaslased.

„Pugeja! Pugeja!” näitasid lõpuks ka temast väiksemad lapsed talle vahetunnis sõrmega.

Enam ei saanud see niimoodi edasi kesta! Eevi läks koju ja viskas voodile pikali. Peitis pea padja sisse ja proovis mõelda. Ta sai ise väga hästi aru, et oli liiale läinud, aga kuidas Pugejast enda sees lahti saada, seda ta ei teadnud.

„Mis on, lapsuke?” istus isa Eevi voodiservale, pani oma raske käe tütre õlale ja ootas murelikult vastust.

„Ma olen pugeja! Minu sees elab Pugeja!” nuuksus Eevi.

„Ma ise ei taha, aga poen iga päev järjest rohkem ja rohkem! Kõik narrivad mind ja keegi ei võta enam tõsiselt!”

„Ah nii on lood?” lausus isa mõtlikult. „Ah et sinu sisse on ka siis Pugeja pugunud?”

Eevi tõstis nutumärja näo padja seest ja vaatas isale otsa: „Mismoodi ka?”

„Vaata sedamoodi,” lausus isa muiates, „et sinu sisse on Pugeja elama asunud. Pugeja on selline libe roheline olend, kes paneb su igasugu ülearuseid meelitusi ütlema. Mul oli kooliajal ka vahepeal pugeja sees.”

„Sinul ka?” Eevi jättis nutmise ja pööras end isa poole. „Räägi! Kuidas sina temast lahti said?”

„Noojah,” alustas isa. „Vaata, see kurinahk proovib ju kõik lapsed korra läbi. Mõne sisse ta pidama ei jää, mõne sisse aga jääb päris kauaks. Minu sees istus ta kohe paar kuud.”

„Aga kuidas sa tast ikkagi lahti said?” uuris Eevi.

„Tead, ega ma päris täpselt ei mäletagi,” kostis isa. „Võib-olla hingasin midagi sisse? Aga oota!” Isa hakkas toas edasi-tagasi käima.

„Ta on ju pugeja?”

„Pugeja jah,” noogutas Eevi.

„Aga kui laseks õige pugejal kuhugi ära pugada?” arutles isa. „Laseks tal lihtsalt kuhugi ära pugada, näiteks millegi või kellegi sisse?”

Eevi mõtles, et mille või kelle sisse võiks üks libe pugeja pugada. Toru sisse? Pudelisse? Kapi alla? Mängukaru sisse?

Siis tegi korraga keegi diivani pealt „Mjäu!”

Isa ja Eevi vaatasid üheaegselt teineteisele otsa.

„Kass!” hõiksid nad korraga.

„Kass jah!” ütles isa. Ta võttis suure apelsinikarva kassi sülle.



„Näe, see loom siin on pugemiseks lausa loodud! Võta ta enda kätte ja puhu tema paksu kasuka sisse! Puhu kohe hästi kõvasti!” Eevile tundus taoline tegevus esialgu väga totter, ent lõpuks ta puhus.

Kassile paistis soe hingedõhk meeldivat ja ta hakkas vaikselt nurru lööma.

„Noh, kuidas on?” küsis isa. „Kas ikka veel istub su sees?”

„Istub vist, jah,” tundis Eevi pitsitust rinnus.

„No siis kordame!”

Eevi puhus taas kõigest jõust. Isa patsutas veel tütart seljale ja korraga hakkas Eevi rinnus miski rabelema. Ta puhus veel ja veel ja lausa tundis, kuidas Pugeja tema seest välja imbub. Kass tegi korraaks „Mjäu!” ja hakkas siis peaga Eevi kätt tonksima, et see teda silitaks.

„Korras!” juubeldas tüdruk. „Läinud!”

„Tubli!” kiitis isa ja surus tütre pea rinnale. Nad lõid patsi ja hüppasid isegi veidi aega mööda tuba ringi. Apelsinikarva kass nimega Jantsa aga pugest nüüdsest peale igal võimalusel kõigile sülele. Ja mis sa armsast loomakesest ikka tahad, igatseb teine hellust ju...



Vanasõnadest

Raamatust „Une-Mati uued udujutud”

„Ahoi, Madli!” hüüdis Une-Mati juba eemalt.

„Ahoi, Une-Mati!” vastas Madli rõõmsalt. „Kuidas sul tuju on?”

„Täitsa hea,” vastas Une-Mati ja võttis istet. „Uurisin täna igasugu vanasõnu, muide.”

„Vanasõnu?” küsis Madli.

„Vanasõnu, jah. Tead, kui häid ütlemisi ikka on olemas! Näiteks selline: julge hundi rind on haavleid täis.”

„Mida-mida?” naeris Madli. „See oli nüüd küll kuidagi teisiti. Julge hundi rind pidi ikka rasvane olema.”

„Ega mul kõik siis ka pähe ei jäänud,” vabandas Une-Mati. „Jätsin igaühest olulise iva meelde. Kuula: kes viimasena naerab, sellel on kõige pikemad juhtmed.”

„Une-Mati,” vangutas Madli pead, „sa mõtled ikka vähemalt pool ise välja. Niimoodi pole need enam vanasõnad.”

„Kuidas nii?” vaidles Une-Mati. „Asja mõte on ju tähtis?”

„Jah, aga sa väänad mõtte ka kõveraks. Olgu peale. Kas sul tuleb veel midagi meelde?”

„Ikka,” vastas Une-Mati ja tõstis sõrme tähtsalt püsti. „Jagajale jääb keskmine sõrm.”

„Kust sa selle nüüd võtsid?” küsis Madli.

„Aga ükskord, kui mingi imelik mees mult pargis liivakoti ära võttis, küsisin, et mis ta mulle vastu annab. Siis ta näitaski mulle keskmist sõrme.”

„Nojah, olgu peale,” leppis Madli. „Ütle veel mõni!”



„Kes kannatab, see kaua kannatab,“ lausus Une-Mati.

„Ei, Mati,“ raputas Madli pead. „Kes kannatab, see kaua elab. Hoopis niimoodi on.“

„Einoh,“ vaidles Une-Mati vastu, „kui sa muudkui kannatad ja sealjuures kaua elad, siis sa järelikult kannatad ka kaua. On ju? Ja üldse – mis elu see on?“

„Tead, sul võib isegi õigus olla,“ mõtles Madli järele. „Ma kannatasin ükskord kinos peaaegu kaks seeriat ära ja lõpuks lasin ikka püksti. Kui ma oleks veel kannatanud, oleksin plahvatanud ja üldsegi mitte kaua elanud.“

„Miks sa vetsu ei läinud?“ küsis Une-Mati.

„Kuidas sa lähed, kui kahel pool istuvad maakera-suurused tädid, kes vaatavad juba su nihelemist sellise pilgu-

ga, et hirm tuleb peale? Kas ma oleksin pidanud ütlema, et vabandage, maakera, palun veerege nii-kauaks vahe-
käiku, kuni ma pissil käin? Kui ta olekski end vahe-
käiku läbi murdnud, oleks ta pool pingirida rahvast endaga koos
välja lohistanud, nagu lumesahaga.“

„Jajah,“ kujutas Une-Mati kõike seda elavalt ette. „Va-
nasõna peaks siis olema selline, et kes kannatab, see laseb
lõpuks ikka püksi.“

„See on vist õigem küll,“ arutles Madli. „Võib-olla pol-
nud sel ajal veel kinosid, kui see vanasõna välja mõeldi...“

„Kuule, Madli, aga see: hommik on õhtust lollim.“

„Ei, Mati, see oli vastupidi: hommik on õhtust targem.“

„Kuidas nii?“ arutles Une-Mati. „Sa pead siis ikka täit-
sa puupea olema, kui sa päeva jooksul midagi ei õpi ja
oled õhtul lollim kui hommikul!“

„Tõepoolest,“ jäi Madli mõttesse. „Kui ma iga päev
olen õhtuks lollimaks jäänud, kui hommikul olin, siis
olengi varsti päris loll valmis? Midagi on siin valesti.“

„On jah,“ kiitis Une-Mati takka. „Paari aasta pärast
oleksid ühel õhtul nii loll, et ei mäleta oma nime ka.“
Mõlemad mõtlesid tükk aega asja üle sügavalt järele ja
varsti ei tahtnud nende silmad enam hästi lahti püsida. Nii
jäidki nad koos magama ja Une-Matil jäi sel ööl töö hoo-
pis tegemata. Aga ega töö jänes ole, et eest ära jookseb.

Mereröövel

Raamatust „Une-Mati uued udujutud”

„Tead,“ ütles Une-Mati, „ma räägin täna sulle loo ühest mereröövlist.“

„Mereröövlist?“ küsis Madli. „Mereröövlistest on nii palju jutte. Kas midagi uut ei oleks?“

„Ei, Madlike, see mereröövel oli hoopis eriline. Ta ei röövinud laevadelt varandust. Ta ei röövinud isegi mitte laevu. Ta röövis meresid. Rüüpas mere kogu täiega tüh-jaks ja viis teise kohta.“

„Kuhu tal see meri ära mahtus?“ küsis Madli.

„Põskedesse,“ seletas Une-Mati. „Kui ta oli mere tüh-jaks rüübanud, venisid tal põsed puusadeni ja ta pidi neid kätega alt toetama, et põsed vastu maad ei vetruks.“

„Mis sa ajad!“

„Jajah, tuli tümaki-tümaki kohale, rüüpas mere põske ja astus tümaki-tümaki minema. Selline lahe vana oli. Kas sa tead, näiteks, kuidas tekkis Surnumeri?“

„Kus see veel on?“ küsis Madli.

„Surnumeri asub juutide maal, noh, seal lõunas – türk-lastest veel lõuna poole. Ta ei olegi eriti nagu meri, rohkem nagu järv, sest ta on nii tilluke – umbes nagu meie Võrtsjärv. Aga ta on nõnda soolane, et seal ei ela ükski kala. Sellepärast Surnumereks kutsutaksegi.“

„Ja kust see sool sinna sai?“ uuris Madli.

„Sellest ma tahtsingi rääkida. Asi oli nii, et kui mereröövel oli peale järjekordset mereröövi jälle näljane,



kavatses ta süüa teha. Võttis siis tee pealt kaasa ühe soolalaadungiga laeva ja astus kodu poole. Tee peal ta komistas ja kukkus koos laevaga kõhuli. Laev muidugi katki ja sool kõik laiali. Mereröövel vihastas, tõusis püsti ja sülitas põsepõhja jäänud vee laeva ning soola peale. Sellest piisas ühe väikse ja väga soolase veekogu tekkeks. Kuna nii soolases vees kalad elada ei saanud, nimetatigi see Surnumereks.

Selle komistamisega oli mereröövlil üldse üks jama teise otsa. Ükskord, kui ta parasjagu Hiinamaal ühte merd

põskedes tassis, komistas ta mingi künka otsa ja jällegi – matsti kõhuli maha. Seekord neelas ta mõlemad põsetäied alla ja tema kõht venis nii suureks, et jalad ei mahtunud enam hästi liikuma. Siis otsustas mereröövel, et peab mere välja pissima. Ta oli jõudnud parasjagu sinna, kus Hiinamaa ja Koreamaa kokku saavad. Pissiski siis



mereröövel mere välja. Ja kuigi selle vesi oli nüüd natuke kollasem kui teistes meredes, oli see ikkagi meri. Rahvas nimetas selle Kollaseks mereks.“

„Aga kas Must ja Valge meri on ka olemas? Või Punane meri, või Sinine?“ küsis Madli.

„Sinisest ja Rohelisest ma pole kuulnud. Merevesi on niigi rohekas-sinine. Suurem jagu meresid oleksid siis Sinised või Rohelised. Aga Valge, Must ja Punane on täitsa olemas. Tänu mereröövile muidugi. Valge merega oli näiteks selline lugu, et mereröövel otsustas ühe mere

ümber tõsta Venemaa põhjaossa, üsna Soomemaa lähedale. Purskas siis vee välja ja ennäe – see jäätus kohe ära. Mereröövel istus ja vaatas, kuidas jää peale sadas veel lund ka, mis kattis mere ilusa valge vaibaga.

„Valge meri,“ pomises mereröövel ja astus lõuna poole tagasi. Nii jäigi mere nimeks Valge meri.“

„Aga Must meri? Kuidas ta selle tegi?“ küsis Madli.

„Sellega oli nii, et Must meri laius kunagi hoopis keset Aafrikat. Tema ümber elasid kohalikud hõimud, kelle nahavärv oli nii must, et kui nad kõik korraga merre ujuma läksid, värvus merevesi mustaks. Mereröövel röövis mere ära koos tema nimega. Ja kuigi Must meri asub nüüd Türgimaast põhja pool, kus rahvas on palju heledama nahavärviga, on Musta mere vesi jäänud ikka mustaks. Kas pole huvitav?“

„Ja Punane meri?“ uuris Madli.

„Punasega oli lugu lihtne. Mereröövel koperdas kord Aafrikast Indiasse minnes, põsed punnis vett täis ja väsimus peal. Öö oli ka ootamatult kätte jõudnud, nagu lõunamaal ikka, ja mereröövli jalg jäi millegi taha kinni. Seekord kukkus ta nii õnnetult, et lõi ninast vere välja. Vähe sellest, et meri sai valesse kohta – see värvus veel punaseks ka.“

„Mis sellest meremehest nüüd on saanud? Kas ta ikka röövib meresid?“

„Ei,“ vastas Une-Mati. „Ta on surnud.“

„Tohoh? Miks? Kuidas?“

„Ahneks läks,“ seletas Une-Mati. „Hakkas Atlandi ookeani röövima ja lõhkes. Lihtsalt. Plahvatust oli kosta

seitsme maa ja mere taha. Paljud arvasid, et sõda on alanud. Keegi ei osanud oletadagi, et lihtsalt üks mereröövel oli lõhkenud.“

Madli ei osanud selle peale midagi kosta. Mõtles, mõtles ja jäi magama.



Pidžaama

Raamatust „Villiam”

Ühel õhtul, kui oli aeg magama heita, kargas Villiam paljalt mööda tuba ringi ja karjus:

„Ma olen vapper indiaanlane!“ Tal oli mängukirves ühes ja vibu teises käes ning kummalgi põsel kaks vesivärvidega tõmmatud punast jutti, mis pidi olema indiaani sõjamaaling.



„Pane pidžaama selga!“ manitses ema.

„Indiaanlased ei kanna pidžaamat!“ vastas Villiam ja huilgas käega suud patsutades indiaani sõjahüüdu.

„Mine siis pealegi paljalt magama,“ väsis ema käskimisest. Ja Villiam läkski paljalt magama.

Öösel ärkas Villiam selle peale, et keegi huilgas indiaani sõjahüüdu. Ta avas silmad ja nägi enda ümber tõelist džunglit. Maod ronisid mööda puutüvesid ja värvilised linnud karjusid üksteisest üle.

Korraga ilmusid põõsastest välja päris indiaanlased ja sidusid Villiamil käed selja taha kinni. Kaks tursket



meest hoidsid teda kahelt poolt ja Villiam viidi lähedal-asuvasse külla.

Suure lõkke ees istus tähtis pealik ja tõmbas pikka piipu. Ta vangutas pead, nii et suled tema peakattes kahisesid.

„Kes sina selline oled?“ küsis pealik Villiami käest.

„Mina? Ma olen sõdalane!“ vastas Villiam uhkelt.

„Ah et sõdalane? No siis peab sind küll proovile panema,“ arvas pealik.

Villiam seoti lahti ja ta pidi puu sisse kirvest viskama. Puutüvele oli joonistatud valge rist ja Villiam sai kümme korda järjest ristile pihta.

„Oo!“ tegid indiaanlased ja kummardasid Villiami poole. Pealik noogutas rahulolevalt ja pahvis edasi oma pikka piipu.

Teise katsena pidi Villiam vibu laskma. Märklauaks oli õlgedest tehtud hernehirmutise moodi kuju. Kõik kümme Villiami lastud noolt tabasid kuju täpselt pähe.

„Ohoo!“ tegid indiaanlased ja laskusid Villiami ees põlvili.

Nad koogutasid maani ja patsutasid kätega vastu maad. „Sa oled kõige suurem sõdalane, keda eales nähtud!“ ütlesid nad ja valisid Villiami enda sõjapealikuks.

Korraga kostis küla teisest servast hädakisa ja mööda teed lähenes väsinud lonkava hobuse seljas haavatud indiaanlane.

„Karvakollid lähenevad!“ karjus ta viimase jõuga. „Neid on palju!“ kõõksus ta veel ja kukkus tolmu sisse.

Indiaanlased kargasid hobuste selga ja ratsutasid lahingusse. Villiam muidugi kõige ees, sest tema oli nüüd ju sõjapealik.



Vaenlastest karvakollid kandsid suuri sarvedega kiiv-reid ja olid palju suuremad kui inimesed.

Villiam tõstis sõjakirve pea kohale ja huilgas taas punanahkade sõjahüüdu. Indiaanlased järgnesid talle ja peagi olid nad lahingukeerises. Villiam võitles vapralt, jagades sõjakirvega hoope vasakule ja paremale, vasaku-
le ja paremale.

Kui päike hakkas juba madalale vajuma, oli selge, et indiaanlased on lahingu võitnud. Kollid andsidki lõpuks alla ja nad viidi indiaanlaste külla vangi.

Suurt võitu tähistati ka igati korraliku peoga.

Villiam istus väsinult vana pealiku juurde lõkke äärde.

„Sa olid väga vapper!“ kiitis pealik ja pani käe Villiami õlale.

„Ja korralikule sõdalasele kulub ära ka korralik puhkus!“

Ta tõusis, läks oma onni ja tuli tagasi triibulises pidžaa-mas, jalas soojad tuttidega sussid.

„Aga indiaanlased ei kannu ju...“ tahtis Villiam öelda, ent nähes, kuidas pealik mõnuga läbi pidžaama kõhtu sügab, vakatas poole lause pealt.

Peagi sai väsimus ka Villiamist võitu ja tema silmad vajusid vägisi kinni.

Kollidest vangid mõrisesid veel kusagil kaugel oma puurides ja mõned neist püüdsid puurivõresid läbi närida. Pikapeale jäid nemadki magama.

Öösel hakkas Villiamil külm. Ta ärkas ja nägi, et on jälle oma toas. Ta tõusis, võttis toolilt pidžaama ja tõmbas uhkusega selga.

Tagasi voodisse heitnud, tiris ta teki lõua alla ning juba natukese aja pärast oli tal hea ja soe olla.



Lift

Raamatust „Une-Mati väga uued udujutud”

Une-Mati ronis riidekapist välja ja sulges hoolikalt kapiukse. Uks vajus tagasi paokile ja Une-Mati sulges selle uuesti, veelgi hoolikamalt.

„Mis sa selle kapiuksega jändad?” küsis Madli.

„See ei ole lihtsalt kapiuks,” vastas Une-Mati, „see on liftiuks ka.”

„Kas sa oled päris lolliks läinud?” Madli vaatas Une-Matit uurival pilgul.

„Ei,” vastas Une-Mati. „Minuga on kõik täitsa korras, aga sinu riidekapiga ei ole. See on muutunud liftiks.”

„Ja kuhu see lift siis viib?” uuris Madli.

„See lift viib maailma nabaauku,” vastas Une-Mati.

„Ja kuskohal see maailma nabaauk veel on?” küsis Madli.

„See on selline suur must auk, mis asub täpselt maailma keskel. Seal on kõik maailma kadunud asjad ja kadunud mõtted ja kadunud unenäod.”

„Ära jama!” ütles Madli ja vaatas oma naba. „Nabaauku ei mahu eriti midagi ära.”

„Maailma nabaauku mahub,” rääkis Une-Mati. „Tahad, sõidame ja vaatame?”

Madli kõhkles pisut, aga nõustus lõpuks koos Une-Matiga kappi ronima. Une-Mati sulges ukse ja kohmitses midagi oma nutitelefoni kallal.

„Nii, sõidame!”



Nad istusid tükk aega pimedas ja Madli ei tundnud mingit liikumist.

„Kuule, kas me ikka sõidame?“ küsis ta Une-Mati käest.

„Nii, me oleme kohal,“ teatas Une-Mati. „Pane silmad korraks kinni, ma teen kapiukse lahti.“ Madli pani silmad kinni. Une-Mati liigutas ennast ja ütles:

„Nüüd võid silmad lahti teha.“

Ümberringi valitses ikka täielik pimedus.

„Kuule, Mati, siin on täiesti pime.“

„Siin ongi pime,“ vastas Une-Mati, „see on ju nabaauk. Kas sa oma kadunud asju veel ei näe?“

Madlile tundus pikapeale, et ta näeb õhus lendlemas igasugu tuttavaid asju – seal hõljus mitu salli, kindaid, mütse, pliiatseid, mänguasju ja isegi kollane vihmavari, mille ta kunagi liinibussi oli unustanud.

„Lahe!“ arvas Madli. „Ma näen! Kas ma saan nüüd kõik need kadunud asjad tagasi?“

„Ei saa,“ ütles Une-Mati, „need on väga kadunud asjad. Sa ainult näed neid ja kõik.“

Korraga hakkas Madli unenägusid nägema. Need olid täiesti selged ja talle tundus, nagu toimuks kõik päriselt. Ta lendas öise linna kohal ja taevas paistis hele täiskuu. Madli võttis kuu kaenlasse, maandus mingile korvpalli-väljakule ja viskas hästi kaugelt korvi poole. Kuu maandus täpselt korvi ja põrgatas ennast Madli juurde tagasi. Madli võttis kuu käte vahele ja hammustas suure tüki. Kuul oli jäätise maitse.

„Isver, kui nõmedad unenäod mul on olnud,“ ütles

Madli Une-Matile. „Küll on hea, et nad maailma nabaau-
gus on.“

Kui Madli hakkas nägema unenägu sellest, kuidas ta
maal käies peldikuauku kukkus ja kaka sisse ära pidi up-
puma, lõpetas ta kadunud unenägude vaatamise ära.

Nüüd hakkasid Madli silme ees hõljuma suurte tähte-
dega kirjutatud mõtted. Üks oli selline:

„MA OLEN PAKS.“ Teine jälle selline: „ANDRES ON
IKKA MARU LAHE KUTT, MA VIST ARMASTAN
TEDA.“ Kolmas mõte hõljus kusagilt ülevalt kohale ja
kõlas nii: „KÜLL ON HEA, ET KEEGI EI TEA, ET MA
TATTI SÖÖN!“

„Kuule, Une-Mati!“

„Noh?“



„Kas keegi teine ka neid minu kadunud mõtteid loeb?“

„Ei,“ vastas Une-Mati. „Kui sa just ise neist ei räägi.“

„Tead, ma arvan, et on väga tore, et nad kadunud on. Kas ma võin neid siia veel ära kaotada?“

„Muidugi võid,“ ütles Une-Mati. „Maailma nabaauk on jube suur ja siia võib jube palju asju ära kaotada.“

Madlile tuli kohe mitu mõtet ja mitu unenägu meelde, mille ta ära tahtis kaotada.

„Kuule,“ ütles ta Une-Matile, „lähme nüüd koju tagasi!“

„Hea küll,“ oli Une-Mati nõus ja avas kapiukse. Seal vaatas vastu Madli tuba armsa voodi, kirjutuslaua ja raamaturiuliga.

„Kuidas nii kähku?“ imestas Madli. „Kas me ei sõitnudki siis üldse liftiga? Kas me istusime kogu aeg kapis?“

„Jah,“ vastas Une-Mati. „Kapis jah. Ma tegin sulle tün- ga!“

Une-Mati naeris, pea kuklas, ja põgenes siis kibekähku. Madli oli haaranud padja, et Matile sellega virutada, aga kui padi voodi jalutsisse maandus, oli Mati juba kaugel. Madli pani padja oma kohale tagasi, heitis pikali ja vahtis lakke.

„Kuidas küll leida vaatamiseks selline unenägu, mida ei tahaks ära kaotada?“ jõudis ta veel mõelda ja vajus siis sügavasse unne, mis viis ta kapiliftiga maailma nabaauku.

Üksildus

Raamatust „Horlok ja Ürgvärava võti”

Nad seisid kaljudest piiratud kanjonis ja otsisid silmadega elumärke.

“Seal on midagi koopa taolist!” osutas Andre kalju sees kõrguva avause suunas. “Äkki viib see kuhugi?”

Horlok võttis oma vöökotist taskulambi ja sisenes lõhesse.

“Paistab täitsa mõttetu koobas olema,” piiksus väike karvapall Pusa ja vilistas mõned korrad. Järsku hakkas koobas helendama, justnagu oleksid seintel nähtamatud päevavalguslambid süttinud. Sõbrad astusid mõnikümme meetrit edasi ja koopa kõrgus kasvas järjest. Horlok seisatas. Keset laia ruumi põles lõke ja lõkke eest istus vana krimpsus mees, pikad hallid juuksed maani rippu.

Horlok vaatas päästvalt jeti välimusega mõtetelugeja Uudi poole ja see kobahtas mokaotsast:

“Väga üksildane mees.”

“Tere!” ütlesid noored kordamööda. “Me lihtsalt vaatame siin veidi ringi ja läheme kohe jälle minema.”

“Ma tean,” vastas vanamees väsinud häälel.

“Kust sa tead?” piiksus Pusa julgemaks muutudes.

“Tean,” lausus vanamees rahulikult, “sest mina olengi Üksildus.” Ta vaatas noorte poole üles ja edasiste küsimuste vältimiseks lisas:

“Te ju teate mõistet “üksildus”? ”

Keegi ei osanud midagi tarka öelda.



“Mina tean,” pinises mäluloom Pusa kollaste karvade seest.

“No vot,” selgitas vanamees, “mina ise olengi seesama Üksildus. Ja kui te kunagi ütlete, et tunnete end üksildasena, siis samastate end hetkeks minuga.”

“Kas teil siin kunagi keegi külas ka käib?” küsis Horlok.

“Seitseteist tuhat aastat tagasi eksis üks kosmoserändur siia ära,” jutustas Üksildus. “Ta arvas, et on väga üksildane ja jäi mõneks ajaks minu juurde. Kui ta aga päev päevalt järjest enam otsa hakkas jääma, sundisin teda lahkuma.”

“Kas kusagil elavad siis ka Armastus ja Rõõm ja Häbi ja Viha?” küsis Horlok.

“Kindlasti elavad,” vastas vanake. “Kui iga elav hing on maailm, miks siis mõisted ei võiks maailmad olla? Näete, siin ma ju olen – Üksildus. Lihast ja luust. Vaadake, kallid noored, teie sees ja teie ümber on lõputu hulk maailmasid. Kõik nad on ääretud ja ajatud iseeneses. Seepärast ei soovita ma teil üldse imestada, kui te leiate taskust liivatera, mille nimi on Rõõm. Ei tähenda, et ta teie taskus on liivatera, iseeneses on ta ääretu ja lõpmata mitmekesine maailm. Kes tahab, selle jaoks on ta suur, kes ei, sellele on ta vaid liivatera.”

Paistis, et vanamees on ikka tõepoolest väga kaua vait olnud, sest sõnad tema huulilt muudkui voolasid.

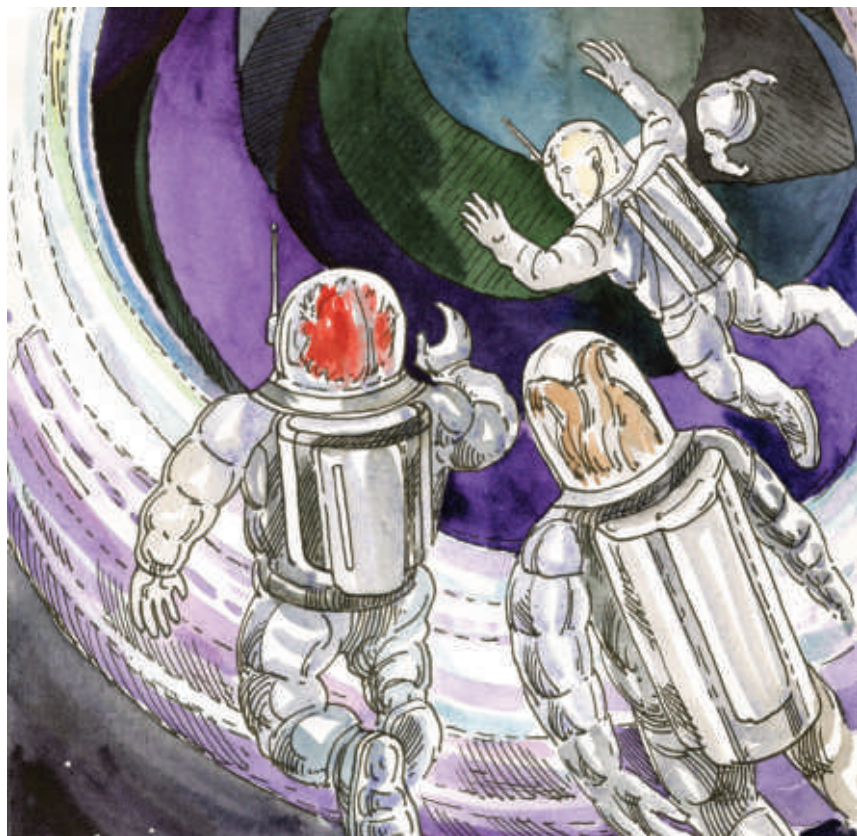
“Võtame näiteks Tõe. Mis on Tõde? Tõde on tegelikult kõige kaugema maailma kõige kaugemas nurgas kõige sügavama koopa kõige pimedamas lõpus elav krimpsus, vastik ja vana ilma soota olevus. Tema juuksed ja hambad

on välja kukkunud ja tema suust tuleb kirjeldamatult jälki lehma. Ometi otsivad teda kõik ja kõigile on ta vajalik.”

Horlok ja Andre vaatasid tõtt ja hakkasid nagu kokkulepitult minekule seadma.

“Täname teid ilusate sõnade eest ja soovime...” Nüüd ei osanud Horlok ega Andre enam midagi öelda.

“...ilusat üksildust!” lõpetas vanake ise lause ja naeratas nii nukralt, et Pusale tuli nutt peale.



Une-Mati hakkab Une-Manniks

Raamatust „Une-Mati viimased udujutud”

„Isver, sul on ju kleit seljas!” hüüatas Madli.

„Noh, ja siis?”

„Sa oled ju mees, milleks see kleit?”

„Tänasest olen naine, tead!” teatas Une-Mati.

„Ja milline ilus sinikas sul silma all on!” Madli keeras Une-Mati pead õrnalt ühele ja teisele poole. „Ja nina on ka nõnda jäme kohe! Sõjas käisid või?”



„Ei. Vetsus.”

„Ja vetsus said peksa?”

„Jah,” Une-Mati katsus ettevaatlikult nina. „Naiste vetsus, tead.”

„Mida sa sinna naiste vetsu otsisid?”

„Oh, jeerum, jeerum! Kaua ma sulle seletan, et olen nüüd ju naine!”

„Aga sul on habe ees!” vaidles Madli.

„Mis sest? Habemega naised ongi ägedad! Vanasti näidati neid lausa tsirkuses! Isegi Eurovisiooni lauluvõistlusel oli üks!”

„Kuule, Mati, sa oled ju puhta lolliks läinud!” arvas Madli.

„Ei ole,” vaidles Une-Mati vastu. „Esiteks pole ma enam Une-Mati, vaid Une-Manni ja teiseks tuleb varsti välja seadus, mis lubab kaks korda aastas sugu vahetada.”

„No küll sa ikka mõtled asju välja!” vangutas Madli pead. „Nii lolli seadust pole isegi muinasjuttudes välja mõeldud.”

„Kui täna on 1. aprill,” arvutas Une-Mati näppudel, „siis 1. oktoobril saab minust jälle mees.”

Madli jäi mõttesse.

„Tead, ma kujutasin praegu ette, kuidas sa võtad osa missivõistlusest. Trikoovoorus oled sa oma kõverate jalgadega lihtsalt vastupandamatu!

Mis sest, et publiku seast paar vanadaami minestavad ja üks eakas härra infarkti saab, kui sa kitli seljast võtad. Siis klõpsutad sa lustiliselt oma kunstripsmeid, limpsad keelega üle tulipunaseks värvitud huulte ja kakerdad kõrgetel kont-

sadel vapralt teistel neidudel sabas. Seejärel pead sa kõne, milles lubad terve maailma palju paremaks paigaks muuta ja lõpetuseks esitada sügaval sametisel bassihäälel nii kauni laulu, et žürii liikmetel pisarad silmanurka ilmuvad.”



Une-Mati kuulas mõnuledes.

„Loomulikult valitakse sind missiks ja president ise paneb sulle krooni pähe. Sakutab sind õrnalt habemest ja soosistab vaikselt kõrva: „Uta, uta, uta, issand kui ilus naine!””

„Sa vist pilkad mind?” uuris Une-Mati Madli pilku.
„Vaata, kui lähengi missivõistlusele!”

„Mine, mine!” lehvitas Madli kätega ja püüdis tõsine olla.

„Tead,” ütles Mati, „Ma tahaksin laupäeval sauna minna. Naistesauna. Kas sa tuleksid kaasa?”

„Eiii!” hüüatas Madli. „Sa oled ikka täiega ära pööranud!”

„Tead, ma lihtsalt kardan natuke oma elu ja tervise pärast...”

„Peadki kartma, sest sa oled ju mees! Habemega mees!”

„Naine!” vaidles Une-Mati.

„Mees!” rõhutas Madli.

„Naine!” ei jäänud Une-Mati alla.

„Mees!” Madli kattis kõrvad kätega ja vangutas eitavalt pead.

„Hea küll,” ohkas Une-Mati pikalt, „lähen siis üksi!”

„Kuule, Mati,” uuris Madli nüüd rahulikumal toonil, „kuidas sa üldse selle peale tulid, et naiseks hakata?”

„Ah, ma ei tea enam mida tahta ja mis üldse õige on. Kõik ümberringi on justkui lolliks läinud.”

„Mina küll ei ole!” vaidles Madli.

„Sina, jah, veel ei ole. Vist.” Une-Mati uuris Madlit pikal pilgul. „Aga mu naabrimees, kes on vasakukäeline, hakkas moodustama vasakukäeliste parteid. Ta ütles, et vasakukäelised on kõige õigemad inimesed üldse ja et neid kiusatakse muudkui taga.”

„Mismoodi?” küsis Madli.

„Noh, et nad peavad vägisi vasakult paremale kirjutama ja lugema. Et nemad tahaksid hoopis paremalt vasakule lugeda ja kirjutada. Ja et selline teistpidi lugemine ja

kirjutamine tuleks seadusesse sisse panna.”

„Mis sa ajad!” ei uskunud Madli oma kõrvu. „Mina ei oska ju vasakuga üldse kirjutada. Ei paremalt vasakule ega vasakult paremale.”

„See ei loe,” jätkas Mati, „sa pead ära õppima!”

Madli vaatas Une-Matit ja talle jäi mulje, et Mati ise ka usub kõike seda, mida räägib. Tal hakkas pisut kõhe.

„Ja üldse,” jätkas Une-Mati kasvava õhinaga, „nüüd oled sa lihtsalt laps, mitte poiss või tüdruk. Vaatamata sellele, kas sa pissid püsti või istudes.”

„Istudes,” torkas Madli igaks juhuks vahele.

„Ja habemega ema kuluks sulle ka ära!”

„Kuule, jäta, ah!” Madli hakkas juba Une-Mati tervise pärast muretsema. „Sul on vist palavik!”

„Ei ole,” lõi Mati uhkelt käega vastu rinda. „Ma olen uue ja avatud maailma kodanik!”

„Ta sonib,” arutles Madli omaette, „peaks ehk kiirabi kutsuma...”



„Ma hakkan ühehääliseks, õpin ära kurtummade viipe-keele ja pimedatele mõeldud muhkudega kirja! Minust saab aasta ema ja kommionude pealik!” Une-Mati silmad põlesid, ta vehkis kätega ja oli täiesti teistmoodi. Madli ronis vaikselt voodist välja, võttis toolilt hommikumantli vöö ja peale väikest rabelemist olid Une-Mati käed selja taha seotud. Nüüd valis Madli telefonil numbri 112.

„Hädaabikeskus kuuleb!”

„Mul on siin üks hullunud Une-Mati! Palun aidake!”

„Une-Mati? Ah jaa, loomulikult. Auto sõidab kohe välja.”

„Matikene,” silitas Madli rabeleva Une-Mati pead, „mul on sinust väga kahju!” Ta võttis Mati kotist näpuotsatäie uneliiva ja puistas mehikesele silma. See jättis tasapisi tõmblemise ja peagi kostis Mati poolt rahulikku nohinat. Madli istus voodiserval ja ootas kiirabi saabumist. Ootas ja ootas, aga autot ei tulnudki.

Huvitav, kas siis Une-Matidele ei saadetagi kiirabi? See on ju puhas Une-Matide tagakiusamine!”

Sellise mõttega uinus Madli sügavasse unne, kus ta jooksis emaga lillelisel aasal. Emal oli ilus kohev habe ees ja see lehvis lõbusalt tuules. Päike paistis paremalt vasakule ja kaugelt eemalt tõttas neile vastu rõõmust pakatav roosas mummulises kleidis isa.



Arvutisõltlane Villiam

Raamatust „Une-Mati viimased udujutud”

„Tead,” ütles Une-Mati tere asemel, „käisin just su vennale Villiamile uneliiva silma raputamas. Ta on sul ju selline poiss, kes istub kogu vaba aja arvutis. Muudkui mängib ja mängib lõputuid mängusid. Vahepeal karjub midagi, siis hüppab toolilt püsti ja juubeldab: „Ma võitsin! Ma võitsin!””



„Tea!” naeris Madli.

„Oleks lahe küll, kui ta midagi muud ka teeks, näiteks käiks õues teiste lastega mängimas või batuudikeskuses hüppamas või loeks vahelduseks mõne raamatu läbi.”

„Või käiks äkki mõnes trennis?” lisas Madli. „Või laulukooris? Või tantsuringis või rattaga sõitmas? Või mänguväljakul? Ma olen talle rääkinud küll, aga ta ei võta üldse vedu!”

„Just,” nõustus Une-Mati. „Ta ei kuula mind ka, tead.

Ta ei kuula kedagi. Istub ikka päevad läbi arvutis, karjub ja juubeldab. Ja öösel rabeleb voodis nagu hull, sest unes näeb ta ju ka ainult sõdimist ja kargamist.”

„Ja mis temaga nüüd siis peale hakata?” küsis Madli. „Tead, ma mõtlesin välja! Tegin arvutimängudele väikese lisa. Homme on laupäev, siis saad teda vaikselt jälgida. Vaata, kuidas talle mõjub ja räägi mulle ka!”

Laupäeva hommik algas nagu ikka Villiami karjumise ja juubeldamisega. Ta kargas oma mängudes ringi ja tappis lugematul arvul vaenlasi. Vahepeal sai ise surma ja alustas siis jälle otsast peale. Madli istus vaikselt Villiami voodile ja jälgis venna tegevust.

Umbes tunni aja pärast jäid vaenlase sõdalased järsku seisma, viskasid relvad maha ja ütlesid läbi arvutiekraani näpuga otse Villiamile osutades kooris: „Aitab! Puhkamise aeg! Kõht läks ka tühjaks ja üldse – mine vahepeal



õue ja mängi tunnike palli!” Siis istusid sõdalased maha, võtsid kotist võileivad ja hakkasid mõnuga sööma.

Villiamit tabas see nii ootamatult, et tal jäi suu ammuli.

„Mida? Ma lasen teid maha!” Ta klõpsutas meeleheitlikult klahve, aga see ei aidanud. Relvad lihtsalt ei töötanud enam. Villiam lülitas mängu välja ja pani uuesti käima. Sõdurid sõid ikka edasi.

Üks vaenlastest tõi esile mehise krooksu, näitas Villiamile keskmist sõrme ja rüüpas siis pudelist tubli sõõmu kalja. Villiam käivitas teise mängu, aga see ei hakanud üldse töölegi. Sama juhtus ka kolmanda ja neljanda mänguga – nad lihtsalt ei hakanud tööle!

Madli hiilis vaikselt oma tupp ja jäi ukse taha kuulatama. Nüüd tulid Villiami suust kõik need sõnad välja, mida ta muidu kasutada ei tohtinud. Siis ta hingeldas pisut, karjus veel paar korda täiest kõrist, hüppas veidi aega koha peal ringiratast ja lõpuks kiunus kükitades nagu aia vahele kinni jäänud põrsas.

„Appikene,” mõtles Madli, „kas see on tõesti minu vend?”

Lõpuks leppis Villiam siiski olukorraga, tõmbas tossud jalga ja jooksis trepist alla õue. Ta võttis kuurist ratta ja kadus jõuliselt vändates nurga taha.

Umbes poole tunni pärast ilmus ta jälle välja, pani ratta kuuri tagasi ja hakkas palli vastu kuuri seina taguma. See paistis talle täitsa meeltemööda tegevus olevat ja ta läks nii õhinasse, et ei pannud tähelegi, kui tund aega läbi sai. Korraga meenus talle arvuti ja söövad sõdalased. Ta jättis palli kus seda ja teist ning tormas trepist üles tuppa.

Sõdurid põõnasid mõnuledes pikali murul.



„Üles!” kamandas Villiam. „Tunnike on ammu läbi ja mäng läheb edasi!” Mehed kuuletusid ja ajasid end püsti. Selle sõdalase, kes mängu katkestanud oli, lasi Villiam kohe maha.

„Jee!” karjus Villiam, „kas tuled veel mulle vastu hakkama?” Täpselt tund aega sai Villiam karjuda ja juubeldada, siis istusid vastased jälle maha ja näitasid näpuga Villiami suunas:

„Aitab! Õppimise aeg kaks tundi! Võta nüüd oma õpikud välja ja näita kui kõva mees sa õppimises oled!”

Villiami suu vajus veel rohkem lahti kui enne.

„Mida tonti! Lolliks olete läinud või?”

„Ei ole,” vastasid sõdalased. „Ja kui sul kõik kenasti õpitud on, võid veel enne uinumist natuke telekat vaadata või raamatut lugeda.”

Mehed mängust panid relvad maha ja võtsid põuest õpikud. Kes matemaatika-, kes eesti keele, kes inimese-õpetuse õpiku. Üks mees tahtis hoopiski uut laulu õppida. Nad seadsid end mugavalt istuma ja alustasid mõmiseses lugemist.

„Täitsa pael!” kratsis Villiam kukalt. „Mis jama see nüüd lahti on?” Ja kuna tal muud targemat pähe ei tulnud, võttiski ta koolikoti ja tõstis õpikud lauale.



Õhtul tuli Une-Mati jälle Madli voodiservale ja küsis uudishimulikult:

„Noh, kas töötas?”

„Töötas!” vastas Madli. „Nii võimsalt töötas, et Villiam käiski õues jalgrattaga sõitmas ja palli mängimas. Ja kujutad sa ette, ta õppis! Õppis ilma käskimata kõik ära! Fantastiline!”

„Ma vaatasin jah, et täitsa väsinud teine,” muheles

Une-Mati. „Isegi liiva polnud vaja raisata, magas minu tulles juba magusat und.”

„Aga mulle räägid ikka ühe udujutu, eks?” nõudis Madli.

„Olgu pealegi!” soostus Une-Mati, mõtles siis pisut ja lisas: „Kuigi, tead, sa oled vahepeal juba liiga suureks kasvanud, et unejutte kuulata! Või mõtle ise mõni välja, kui üldse ilma ei saa! Sest need olid mu viimased udujutud, tead. Lihtsalt pole rohkem! Otsas! Kõik! Mõistad?”

Une-Mati viskas end külili jalutsisse ja uinus kohe napp.

„Aga kes siis mu väikevennale Villiamile unejuttu hakkab rääkima?” mõtles Madli. Ta proovis nüüd ise üht udujutu moodi juttu välja mõelda, aga sellest ei tulnud midagi välja. Peas oli vist nii palju tavalisi, normaalseid mõtteid, et udujutud ei mahtunud sinna vahele lihtsalt ära. Lõpuks vajusid silmad aegamisi kinni ja viimane, mida Madli tundis, oli see, kuidas Une-Mati jalutsis külge keeras. Oli kaunis kummaline tunne.



Sisukord

Täiendatuna raamatust „Pesamuna kõneaabits”:

Illustreeris Ott Vallik

Matemaatikast	3
Kiilakas	4
Sünnipäevasoov	5
Patareidega politseinikud	6
Nohu	7
Tuletõrjuja	8
Seenelkäik	9
Banaanipuu	10
Lumememm	11
Suhkruvatimull	12
Draakon Draks	13
Kaks sõpra	14
Jäätisekohvikus	15

Raamatust „Liisu liivaaugus”:

Illustreeris Marja-Liisa Plats

Eriti eriline pannkook	16
------------------------	----

Raamatust „Liisu leiutab küünlapuhuja”:

Illustreeris Marja-Liisa Plats

Liisu korraldab jalgrattamatka	23
--------------------------------	----

Raamatust „Liisu ja hullumaja puhvet”:

Illustreeris Pille Tammela

Vürst Timma ja Edward-Peet	31
Hullumaja puhvet	34
Miljonärid Liisu ja Madli	40

Raamatust „Nõiutud linn”:

Illustreeris Ruudu Remmelgas

Kaabu-mehike	47
Õhuloss	57

Raamatust „Kurjajuurikas, Kitupunn ja Pugeja”:

Illustreeris Kristina Viin

Pugeja 64

Raamatust „Une-Mati uued udujutud”:

Illustreeris Priit Rea

Laiskvorst 72

Jõuluvana ja politsei 76

Rott Riks 80

Sassiss 83

Vanasõnadest 87

Mereröövel 90

Raamatust „Villiam”:

Illustreeris Ott Vallik

Pidžaama 95

Hirmu suured silmad 101

Tablett 106

Hüljatud raamatute loss 109

Sir Villiam Vallutaja 117

Raamatust „Une-Mati väga uued udujutud”:

Illustreeris Heiki Ernits

Kellakägu Arnold 122

Vale öö 126

Mati Nuti ja Nuti-Mati 130

Lift 134

Geotrupes Stercorarius ja 139

Aphodius Depressus 139

Naerev beebi 144

Raamatust „Horlok”:

Illustreeris Albert Gulk

Üksildus 149

Maailmade mõistatus 153

Raamatust „Une-Mati viimased udujutud”:

Illustreeris Urmas Nemvalts

Une-Mati vanaisa	162
Une-Mati hakkab Une-Manniks	168
Une-Mati hakkab leiutajaks	174
Liblika päästmine	182
Peatu, aeg!	189
Arvutisõitlane Villiam	197

Raamatust „Üle põhjatu kuristiku”:

Illustreeris Albert Gulk

Udu üle vihmametsade	203
Näota mees	207
Nõidade küla	210
Üle põhjatu kuristiku	218

Raamatust „Unenägude kaitsjad”:

Illustreeris Ott Vallik

Unedemaa	222
Unenägude Kaitsjad	225

Raamatust „Une-Mati ajab udujuttu”:

Illustreeris Urmas Nemvalts

Näärisokk	229
Sõjapõgenikust Jõuluvana	235
Äpp ja Tsipp	239
Robot Ruudi	244
Inglite planeet	249
Roosi	254
Pöörane päev	259
Lahkumisõhtu	264